

Onderwerp: Inspiratie voor uw verkiezingsprogramma 2026 – Cultuur als motor voor Roosendaal

Beste raadsleden en griffie,

De voorbereidingen voor de verkiezingsprogramma's van 2026 zijn in volle gang – een mooi moment om vooruit te kijken naar wat Roosendaal sterker, creatiever en inclusiever maakt.

Als Cultuurcluster dragen wij daar dagelijks aan bij. Graag delen we met u onze aanbevelingen voor het cultuurbeleid in de komende bestuursperiode. Niet in de vorm van een beleidsstuk, maar als inspiratiebron vol concrete ideeën en kansen.

Van *MakersPlaatsen* tot *The Clash*, van Erfgoed en Cultuureducatie tot het Groenste Theater van Europa – in het bijgevoegde document vindt u een rijk palet aan initiatieven die bijdragen aan een bruisend Roosendaal voor iedereen.

Wij hopen dat u onze aanbevelingen meeneemt bij het opstellen van uw programma en nodigen u van harte uit om hierover met ons in gesprek te gaan.

Met culturele groet,

Jan-Hein Sloesen

Directeur-bestuurder

☎ 0165 55 55 55

✉ jan-hein.sloesen@dekringroosendaal.nl

🌐 www.dekringroosendaal.nl

📍 Kerkstraat 1, 4701 HT Roosendaal

Kantoordagen: ma,di,wo,do

Aanbevelingen gemeentelijke verkiezingsprogramma's 2026 cultuur in Roosendaal

Geachte Raadsleden,

Velen van jullie zijn al ver in het proces van de opstelling van de verkiezingsprogramma's voor de komende raadsverkiezingen.

Als grootste cultuurcluster van Nederland willen daar graag een bijdrage aan leveren. De gemeente Roosendaal heeft het cultuurbeleid dankzij een scherpe cultuurvisie goed op orde gebracht. Toch denken wij dat er altijd ruimte is voor inspiratie.

Alles begint met de vraag: Waarom is cultuurbeleid zo belangrijk?

- Ten eerste het economische argument. Door een aantrekkelijk en bloeiend cultureel leven in de gemeente Roosendaal is er een aanzuigende werking in de vorm van (dag)toerisme en recreatie. Hiervan profiteert de lokale middenstand en horeca. Landelijk is de cultuursector net zo groot, in termen van aandeel in het BBP (nl 3,4 %), als de landbouwsector! De economische waarde is daarmee niet te onderschatten of te ontkennen.
- Nog belangrijker is het aspect van de brede welvaart; moeilijk uit te drukken in meetbare cijfers maar essentieel voor iedere gemeenschap, groot of klein. Omdat de keten van talentontwikkeling bestaat dankzij de kleine toneelclubjes, de kunstenaarskring, het verenigingsleven en de plaatselijke muziekdocent. Dit geeft verbinding en geeft mensen van alle maatschappelijke-sociale klassen gelijke kansen. Omdat creatieve expressie een net zo belangrijk deel is van ons mens-zijn als onze cognitieve vaardigheden.

Wij leven als individuen in een collectivistische cultuur waarin de creatieve kunsten van steeds groter belang worden en kunst, als overkoepelend bindmiddel in onze omni-culturele samenleving steeds belangrijker zal blijken te zijn. De waarde van kunst, of deze nu beoefend wordt door professionals, amateurs, in het onderwijs, door haar publiek of de wetenschap, is voor iedereen even groot.

De gemeente Roosendaal van de toekomst begrijpt hoe onmisbaar creatieve ontwikkeling is voor welzijn, inclusiviteit en persoonlijke groei; we worden er allemaal betere mensen van!

Laat in uw hoofdstuk cultuur deze inspiratie spreken en doorklinken.

Alle losse onderdelen zijn een geheel van een creatief en cultureel weefgetouw dat een gemeenschap een gemeenschap maakt. Alle elementen samen bieden ruimte aan het creatieve verhaal van Roosendaal en vormen een duurzame visie.

Onderstaand in willekeurige volgorde een aantal concrete voorstellen, ter inspiratie:

MakersPlaatsen

In onze huidige samenleving, waarin creativiteit uitgroeit tot een van de belangrijkste waarden die ons als gemeenschap vooruitbrengt, willen wij samen met vastgoedpartijen culturele MakersPlaatsen (ook wel broedplaatsen genoemd) tot leven brengen. Plekken waar creatieve makers uit de gemeente Roosendaal de ruimte krijgen om te groeien, elkaar te ontmoeten en onze stad met hun ideeën en kunst te verrijken. Nu meer dan ooit – nu creativiteit één van de waarden is die ons als maatschappij verder gaat brengen – willen wij in samenwerking met vastgoedpartijen culturele broedplaatsen organiseren voor creatieve makers uit de gemeente Roosendaal. In het geval van leegstand kunnen galerieruimtes ontstaan, ateliers, living labs en creatieve samenscholingsplekken. Een plek om te kunnen doen, experimenteren en oefenen waar je gepassioneerd over bent is essentieel voor de keten van creativiteit en talentontwikkeling (van amateur tot professional).

Gemeenten kunnen dit stimuleren en faciliteren door bijvoorbeeld te bemiddelen, regelvrije zones aan te stellen of door het openstellen van eigen vastgoed. In Roosendaal is deze raadsperiode op initiatief van CultuurCompaan gestart met project *Maak!* Dit project, voor, door en met jongeren en (jonge) makers kan leiden tot meerdere toffe Makers plaatsen.

Het zou fijn zijn deze initiatieven de komende periode verder uit te broeden.

Jongerenparticipatie

Do it together – do it yourself. De jongeren van deze tijd pakken het anders aan, en daarvoor hebben ze ruimte nodig. Ruimte om te onderzoeken, te ondernemen en om fouten te mogen maken. Mislukken bestaat niet, soms lukt iets niet en ga je verder, het is simpelweg een kans om te leren en door te groeien.

Dat vraagt een andere zienswijze van de lokale overheid en haar ambtenaren. We kiezen ervoor om niet alles te willen voorprogrammeren maar geven vertrouwen en geld (experimenteergeld). Zij weten immers zelf hoe deze middelen het beste kunnen worden besteed. Denk bijvoorbeeld aan culturele vouchers waarmee jongeren een idee voor een project of activiteit tot leven brengen. Of aan plekken voor een hiphop-studio, een vloer om te breakdancen, een plek in de programmering van het cultureel centrum of *spoken word* in de bibliotheek.

De afgelopen bestuursperiode waren er eerst rijksmiddelen en daarna gemeentelijke middelen zodat CultuurCompaan The Clash kon vormgeven en uitwerken. Dit zeer succesvolle programma stimuleert nieuwe verbindingen tussen instellingen en initiatieven in de stad brengt creativiteit tot leven. Inmiddels zijn er zo'n 1500 jongeren jaarlijks betrokken bij The Clash. Voortzetten van het programma wordt van harte aanbevolen.

Festivals, concerten & manifestaties

Wij zien Roosendaal als podium. Een plaats waar mensen van alle culturen en van alle leeftijden, gezond van lijf en leden of met een fysieke, verstandelijke of maatschappelijke beperking samen komen om te genieten van artistieke kwaliteit of puur entertainment.

Dat is de kracht van een festival, concert of manifestatie: verbinding, ontspanning en ontdekking.

Biedt organisatoren (letterlijk) ruimte, organisatiecapaciteit en ondersteuning in bijvoorbeeld het eenvoudiger verkrijgen van vergunningen of aansluitpunten voor stroom. Ga achter de organisatoren staan, ook als het soms schuurt met de bewoners. Omarm ze in uw communicatie naar buiten, want een bruisende gemeente is er voor bewoners en bezoekers.

Samen aanvullende middelen werven voor kunst en cultuur

Financiële middelen voor kunst en cultuur kunnen deels ook buiten de gemeentelijke begroting worden gevonden. Zo kunnen bedrijfsleven/lokale ondernemers vanuit een maatschappelijk belang ook bijdragen aan kunst en cultuur. Nederland kent tal van lokale, regionale en landelijke private én publiek fondsen die een financiële bijdrage kunnen leveren aan de culturele ambities binnen de gemeente.

Ook zijn er op Europees niveau mogelijkheden, bijvoorbeeld via Creative Europe. Creëer ruimte binnen het ambtelijke apparaat binnen de gemeente en ontwikkel een strategie om samen met het lokale culturele veld aanvullende middelen te werven bijvoorbeeld door middel van matching voor kunst en cultuur.

Fair Practice

Kunst en cultuur verdienen een serieuze waardering, niet alleen in woorden maar ook in financiële zin. Hiertoe is de Fair Practice Code ontwikkeld, waar culturele instellingen zich aan dienen te houden. De code biedt handvatten en richtlijnen om te komen tot een eerlijke beloning van de producenten, organisatoren en kunstenaars. Creëer binnen de gemeente bewustzijn over de waarde van kunst en cultuur. Zorg daarnaast voor voldoende budgettaire ruimte waarmee een eerlijke beloning voor kunst en cultuur in de eigen gemeente kan worden geborgd.

Cultuureducatie

Cultuureducatie betekent zelf muziek maken, toneelspelen, tekenen, fotograferen en dansen. Maar cultuureducatie betekent ook bezoek aan voorstellingen, musea en cultureel erfgoed. Kinderen en jongeren leren tijdens deze activiteiten kijken, samenwerken, luisteren, invoelen en ontdekken. Samengevat staat cultuureducatie voor het ontwikkelen van creativiteit, experiment en onderzoek en reflectie; kernvaardigheden van de 21e eeuw. Vaardigheden die kinderen en jongeren niet alleen verrijken, maar hen ook ondersteunen in hun persoonlijke groei naar volwassenheid.

Zoals wetenschapsjournalist Mark Mieras zegt: “De kinderen van nu zullen in hun leven elf verschillende banen hebben die op dit moment nog niet bestaan.” Dit gegeven vraagt om creatief denkende kinderen en jongeren. Ook professor Erik Scherder benadrukt in zijn onderzoeken dat kunst en cultuureducatie positief bijdragen aan de hersenontwikkeling.

Een gemeente die belang hecht aan een omgeving waar álle kinderen en jongeren zich positief kunnen ontwikkelen, is een gemeente die zorgt voor een vaste plek voor cultuureducatie in het onderwijs. Door zelf structureel te investeren in cultuureducatie en door deel te nemen aan (matchings)programma's als Cultuureducatie met Kwaliteit en Meer muziek in de Klas.

De Kring culturele en groene hotspot van Nederland

De afgelopen jaren heeft Theater De Kring al vele prijzen naar Roosendaal weten te halen. Denk bijvoorbeeld aan wel twee keer Meest Gastvrije theater van Brabant, Beste theater restaurant van Nederland en dit jaar Beste evenementen-locatie van Nederland en België. Daarnaast groeide de Kring ongelooflijk in bezoekersaantallen. Zo waren er in 2017 ongeveer 80.000 bezoekers, nu zijn dat er 225.000 bezoekers!

Een toekomstbestendige renovatie van het gebouw was hard nodig. Dankzij de hulp van de gemeente in kennis en financiën, heeft Roosendaal begin 2027 het meest groene theater van de Europa binnen zijn stadsgrenzen!

Door tijdelijke middelen naast de basis subsidie is het mogelijk om voorstellingen voor kinderen tot en met 12 jaar gratis toegankelijk te maken. In seizoen 24-25 werden de kindervoorstellingen door 13253 bezoekers bezocht. Voor seizoen 25-26 staan er nu al meer dan 10.000 bezoekers te popelen. Dat willen we graag voortzetten en hopen dat u daarvoor openstaat. Alle kinderen uit Roosendaal tot en met 12 jaar gratis naar het theater. Dat onderscheid Roosendaal echt van de omliggende gemeenten.

Kunst in de openbare ruimte

Kunst in de openbare ruimte vergroot het gevoel van welzijn en heeft zelfs een positief effect op de huizenprijzen in de wijk waar kunst te vinden is. Het is meetbaar dat mensen hun leefomgeving hoger waarderen als er kunst in de wijk is. Er is een bestaande regeling die dit faciliteert; de oude procentageregeling, beter bekend als de 1% regel. Deze schrijft voor dat er een percentage van de aanneemsom van projecten die met publiek geld worden gedaan zal worden besteed aan kunst. De regeling is nog steeds actief en wij vragen tegelijk om bij toepassen zoveel mogelijk kunstenaars uit de gemeente of regio te betrekken.

Kunst en cultuur en het Nationaal Programma Roosendaal

Stel je een kind voor dat trots zijn eerste tekening laat zien, een jongere die zich muziek kan uiten, of een buurtbewoner die in een wijkproject nieuwe burens ontmoet. Dat zijn de momenten waarop kunst en cultuur het verschil maken. Ze geven ruimte om talenten te ontdekken, om verhalen te delen en om samen trots te zijn op de plek waar we wonen. Zo versterken kunst en cultuur niet alleen plezier en creativiteit, maar ook verbondenheid, veiligheid en vertrouwen in de toekomst – precies de kern van het Nationaal Programma Roosendaal. Als intermediair op het gebied van Kunst en Cultuur willen we graag een vaste plek in het Nationaal Programma innemen.

Cultuurparticipatie voor ouderen

Vergrijzing is één van de grote maatschappelijke uitdagingen voor gemeenten. Het percentage 65-plussers van de Nederlandse bevolking zal groeien van 19,5% in 2020 naar 25% in 2050. Zeker ook in Roosendaal.

Actieve cultuurparticipatie voor ouderen is essentieel voor het welzijn, vitaliteit en positieve gezondheid. Het kan ook problemen die met ouderdom gepaard gaan zoals eenzaamheid en dementie, verzachten of verminderen.

Cultuurparticipatie kan een middel zijn om de doelstellingen van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) en de Wet publieke gezondheid (Wpg) te realiseren. Het is belangrijk om te beseffen dat niet alle ouderen kwetsbaar zijn of intensieve zorg nodig hebben. Er is een groot en groeiend aandeel van vitale ouderen. De ouderen van nu willen kwaliteit van leven. Daarbij willen ze midden in de samenleving staan. Actieve cultuurparticipatie draagt daaraan bij.

Erfgoed

Door het beheren en openstellen van het historische gebouw en de collectie Roosendaal houdt museum Tongerlohuys de kennis van het verleden levend en legt het tegelijk een brug naar heden en toekomst. Zowel materieel als immaterieel erfgoed speelt hierin een belangrijke rol.

Verhalen over vroeger maken de 'stenen' en de geschiedenis namelijk levendig en relevant. Bovendien draagt erfgoed bij aan hoogwaardig toerisme en versterkt het de economische positie van Roosendaal. Dit is niet alleen belangrijk voor de inwoners van Roosendaal, maar ook voor de bredere regio.

Musea zijn ontmoetingsplekken waar kunst en cultuur tot leven komen, of dat nu inhoudelijk verdiepend is of als plezierig dagje uit. Zo vormt cultureel erfgoed de spil van een inclusieve en creatieve samenleving, waar verleden en heden samensmelten en er over de toekomst wordt nagedacht.

Museum Tongerlohuys staat op de drempel van een belangrijke ontwikkeling: de stap van stadsmuseum naar regionaal museum.

Met spraakmakende programmering, gelaagde tentoonstellingen en een professionele collectieafdeling willen we deze ambitie waarmaken. Daarvoor moet het museum klimatologisch op orde zijn en voorzien van een professioneel depot dat voldoet aan de Museumnorm van de Museumvereniging. Zo zorgen we dat de collectie van Roosendaal kwalitatief behouden blijft voor toekomstige generaties én Roosendaal een geregistreerd museum kan behouden binnen haar gemeentegrenzen.

De uitdaging voor uw raad is om het erfgoed van Roosendaal niet alleen op de juiste manier te behouden, maar ook aantrekkelijker te maken voor stad en regio.

Erfgoednota en Cultuurnota

U heeft onlangs de erfgoednota "Toekomst voor het Verleden" vervangen door een nieuwe nota 'Erfgoed in positie'

Door de komst van de omgevingswet per 1 januari 2024 maakt dat het erfgoedbeleid en de daaraan gekoppelde beleidsnota's geactualiseerd worden en uiteindelijk onderdeel worden van het omgevingsplan. In het belang van het Roosendaals erfgoed is het noodzakelijk dat het uitvoeringsprogramma behorend bij uw beleid ook van voldoende middelen wordt voorzien.

De Cultuurnota "Cultuur verbindt en kleurt Roosendaal" is op 3 april 2025 gepresenteerd. Deze nota schetst de koers voor het cultuurbeleid voor de komende vijftien jaar (tot 2040) en benadrukt de versterking van de culturele basisinfrastructuur en de stimulering van cultuur in de stad en dorpen. De nota is tot stand gekomen met input van bewoners, culturele partners en makers en heeft als doel Roosendaal te transformeren tot een levendige cultuurgemeente waar cultuur een verbindende rol speelt. We zijn erg blij met deze visie op middellange termijn. Uiteraard behoren bij deze visie ook een uitvoeringsprogramma met voldoende middelen.

Roosendaal ligt in Europa

Als we aan Europese subsidies en samenwerking denken, dan denken we allereerst aan economische en infrastructurele projecten. Dat Europa ook forse sommen geld voor kunst en cultuur beschikbaar stelt is nog niet bij iedereen bekend. Het is tijd om daar ruchtbaarheid aan te geven en als gemeente, individuele kunstenaar of ondernemer in de culturele sector mee te dingen naar de vele miljarden die voor kunst en cultuur gereserveerd liggen. Deze periode bijvoorbeeld:

- In het kader van Creative Europe 2021-2027 wordt er een budget van 2,4 miljard euro beschikbaar gesteld voor samenwerkende Europese kunstenaars, bestaande en nog op te richten partnerships tussen steden, kunst- en cultuurinstellingen.
- In april 2021 is het startsein gegeven voor de *Conference for the future of Europe*, een breed opgezet forum dat de inwoners van de EU oproept ideeën en concrete (artistieke en maatschappelijke) invulling te geven aan de toekomstvisie op Europa in al haar aspecten. De kunst- en cultuursector mag hierbij zeker niet ontbreken!

Amateurkunsten

In Nederland doen 6,4 miljoen mensen aan cultuur. Jong, oud en ouder beoefent kunst in vrije tijd. Uit passie en vaak met ambitie. Wie 's avonds in de garage met een band staat te spelen of gedichten schrijft op de zolderkamer hoort daar ook bij.

Dat geeft aan hoe groot de rol van cultuur voor de participatie is in Nederland.

Als aanjagers van verbinding, creativiteit en talentontwikkeling is het belangrijk om te stimuleren tot verdere samenwerking tussen professionele kunsten, de amateurkunsten en het deeltijds kunstonderwijs. De doorstroom van talent en het geven van kansen zorgen voor zuurstof voor meer dan 6,4 miljoen beoefenaars van amateurkunsten. Er is een noodzakelijke vraag naar een sterkere verankering van talentontwikkeling voor elke discipline. Er moet meer aandacht komen op structurele basis voor investering, toegankelijkheid, vernieuwing en verdere ontwikkeling van amateurkunsten in onze gemeente Roosendaal. Als Cultuurcluster dragen wij daar elke dag aan bij. Graag zien we dat we bij het Cultuurcluster een stadsprogrammeur kunnen realiseren, die dit mogelijk gaat maken.

Afsluitend

Met bovenstaande voorbeelden hopen wij u voldoende inspiratie gegeven te hebben voor uw verkiezingsprogramma om zo mee te kunnen blijven bouwen aan een nog mooier Roosendaal.

"Geef cultuur een prominente plek in het programma en maak Roosendaal een creatievere en inclusievere plek."

Met vriendelijke groet,

Jan-Hein Sloesen

Directeur-bestuurder Cultuurcluster Roosendaal

